

”והיה זרעך בעפר הארץ” (כח, יד)

הנדבן היהודי הנודע, קר משה מונטיפיורי (1784 – 1885), ערך כמה וכמה מסעות בקהילות ישראל שבאירופה, אסיה ואפריקה (בין השאר, ביקר שבע פעמים בארץ ישראל).

כשהגיע פעם לעיר וילנא, באו למלוננו משלחות רבות של יהודים ושל גרים; וכדרכו, קיבל מונטיפיורי את הבאים לשקר את פניו ככבוד הראוי, בהתאם למעלתם ולדרגתם. ההנה נודע לו, שבאחת המשלחות העומדות להיוועד עימו משתתף גם יהודי משוקד. מיד ציווה על אנשיו, שלא יחירו בשום פנים לאותה משלחת להיכנס אל חדרו. תמחו על כך כמה מן המשפילים הנוצרים, שהיו באותו מעמד, ואף הביעו תמיהתם באוני האורח הנכבד.

אורחים נכבדים! – השיב קר משה בניחוח. אל נא תשתמומו על גודל הסלידה, שאני מגלה לפני משוקדים מבני עמי. כידוע, נמשלו אומות העולם בפי נביאינו ומשוררינו הקדמונים למים רבים אזירים; ואילו לגבי ישראל, כבר הבטיח הקדוש ברוך הוא ליעקב אבינו: ”והיה זרעך בעפר הארץ” (כח, יד). ואכן, במשך דורות רבים דורכים עלינו עמי העולם כרגל גאווה, והגנו קעפר נרקס ונשחק הרגליהם. ועתה צאו וראו: המים כשלעצמם הם דבר טוב ומועיל; ואף העפר כן. אולם אם נוטלים עפר וזורקים עליו מים – מה מתקבל מצירוף זה? רק ברוך נרפשי! ובאלה קצה נפשי כל הימים...

על פי ”שרי המאה”

”ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו” (כח, יא)

התחילו מריבות זו את זו, זאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו... (רש”י).

שני בעלי בתים בעיר סלוניס, שהתדיינו ביניהם, באו לר’ אייזל חריף לדין תורה. נמשך הדין זמן ארוך וכל הנסיונות לפשר ביניהם עלו בתוהו, כל אחד מבעלי הדין התבצר בעמדתו ולא זו ממנה אף לא כמלוא נימה.

אמר להם ר’ אייזל: על הפסוק ”ויקח מאבני המקום”, מפרש רש”י, שהאבנים רבו ביניהן וכל אחת אמרה ”עלי יניח צדיק את ראשו”. לפיכך, עשה הקב”ה מכל האבנים אבן אחת. הרי לכאורה קשה הדבר, הלא ניתן היה למצוא פתרון אחר, למשל, שיניח יעקב ראשו מעט על אבן זו ומעט על אבן זו וכך יסופק רצון כולן! אלא, מאן ההוכחה, שעם אבנים לא ניתן להתדיין, אבנים אינן מסכימות לשום פשרה.

על פי ”מאוצרנו הישן”

בסיוע כולל "יד ברודמן" רחובות

חברי המערכת: הרב אברהם פוס, משה רוס, נפתלי יערי, יהודה מליק
העריכה בסיוע אברכי כולל "יד ברודמן" ללימודי הוראה וחינוך, בית שפירא, רחובות
טלפון: 08-9412048 054-4233763
אתרנו באינטרנט: www.pirsuma.com/siach
הדפסה: דפוס ש.ה.ר. רחובות 70. 08-9475106

יציאת שבת
5:17

כניסת שבת
4:14

מיכאל יצחק מליק ואברהם פלדמן הי"ד
שנפלו עקב"ש בקרבות רמת הגולן במלחמת יום כיפור, תשל"ד

פרשת ויצא, כסלו תשע"ז שנה שלושים ושמונה, גליון מס' 7

גליון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, המחלקה למורשת ישראל

סולם יעקב - חלום או מציאות?

כולנו מכירים את פרשת חלום סולם יעקב. יעקב אבינו עזב בהוראת אמו את ביתו אשר בבאר שבע, ופניו לכיוון חורן. יעקב נמלט מאחיו – עשו, המתכנן לחורגו בעקבות סיפור הברכות. בדרכו לחורן, הוא עבר בהר המוריה. יעקב לן בהר המוריה ואז הוא זוכה למחזה: ”וַיַּחְלֵם, וְהִנֵּה סֹלֵם מַצֵּב אֶרֶץ הָרָאשׁוּ מִגֵּיעַ הַשְּׁמַיִמָה, וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. וְהִנֵּה הֶשֶׁם נֹצֵב עָלָיו וְיֹאמֵר: אֲנִי הֶשֶׁם, אֲלֵכֵי אַבְרָהָם אֲבִיךָ וְיִצְחָק, הַתָּרַץ אֲשֶׁר אָתָּה שֹׁכֵב עָלָיו, קָדְמָה וְלִרְעֵף” (בראשית כח, יב-יג).

מה מחזה זה בא ללמד את יעקב? מהי המשמעות העמוקה של הסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה? רבי שמשון רמאל הירש מבאר כך: יעקב הולך מבאר שבע לחורן. הליכה זו, היא זו שבסופו של דבר ”תעלה” ותורמם אותו מהארץ לשמים. ההליכה הזו תוביל אותו בסופו של דבר אל המטרה הנעלה ו”השמימית” – ייסוד עם ישראל. תבואה מוריה לו, שגם את העניינים הארציים שהוא יעבור במסגרת ההליכה הזו – ההתמודדות במשך עשרים שנה בבית לבן בכל המישורים, קשיי הפרנסה והעבודה – גם את הדברים האלה הוא יכול להעלות לשמים.

זהו כלל לכל אדם באשר הוא: החיים, מטרתם איננה במישור (מבאר שבע לחורן), אלא מהארץ לשמים. כל מה שבארץ, כל הנקרה בדרכו של האדם במהלך יציאתו והליכתו ממקום למקום, מוזמן ומיועד להעלות למטרה עליונה בשמים. גם הטרדות, קשיי הפרנסה, מטרתם היא אחת – להעלות את האדם בשלבי הסולם לשמים, לתכלית הראויה.

פעמים חושבים אנו, שהעיסוקים היומיומיים, טרדות הפרנסה וקשיי המשפחה, מונעים מאתנו מלממש את הפוטנציאל הגלום בנו. לא כך פני הדברים. ההיפך – אדם יכול להגיע אל משמעות חייו דווקא מתוך חיי העולם הזה, על כל קשייו. יעקב יוצא לגלות ארוכה, הוא חסר-בית וחסר-כל, אולם, בורא עולם מראה לו חזיון האמור לצקת עבורו משמעות לכל מה שהוא עושה. גם קשיי הגלות וטרדות היומיום, ניתן לכוון אותם לשמים, לכל המתרחש יש שורש עליון וסיבה נעלמת מאתנו, אך הם אלו שיובילו אותו לגובהי מרומים. ומעל הכל – ”והנה השם ניצב עליו”, השם ניצב ושומר עליו בהשגחה פרטית.

מיד כשיעקב התעורר מהחלום, הוא אמר (שם, פסוקים טו-יז): ”ואכן יש השם במקום הזה, וְהָאֵלֵךְ לֹא נִדְעֵתִי. וַיֵּרָא וַיֹּאמֶר: מַה נֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, אֲפִלּוּ הֵאֱמַר בֵּית אֱלֹקִים, וְנָה שָׁעַר הַשְּׁמַיִם” – הרושם הראשוני שיעקב קיבל היה ”ואכן, יש השם במקום הזה”, מה נורא המקום הזה! יעקב הפנים היטב את המסר: כאן, כשאני בגלות, ”במקום הזה” יש אלוקים, גם את המצב הזה אני יכול להעלות בסולם. כל מקום שאדם מניח את ראשו – שם נמצא השם.

הנה נאטץ לעצמנו את חלום יעקב, נהפוך כל מקום לבית השם, ונראה את יד השם הטובה, השומרת ומשגיחה עלינו בכל מצב.

הרב משה שינפד

גליון זה מוקדש לע"נ ר' אליעזר (אלי) קליין ז"ל
מנהל ישיבת "כרם ביבנה" עשרות בשנים, במלאת שבעה לפטירתו
נלב"ע בשבת קודש פרשת תולדות, ג' בכסלו תשע"ז
לגליון זה נתקבלה תרומה מאת גב' שולמית חודייד טוב תחי'
לע"נ בעלה, ר' שם-טוב ב"ר רפאל צמח ז"ל, נלב"ע י' בכסלו תשנ"ג
ולע"נ אמה, מרת חנה ברויכוב ע"ה בת ר' יצחק מולקנדוב ז"ל, נלב"ע י"ז בכסלו תשל"ה
כמו כן נתקבלה תרומה מאת ר' יוסף י' בודנר נ"י
לע"נ הדוד, ר' יעקב מאיר ב"ר צבי ז"ל, נלב"ע י"ב בכסלו תרצ"ד
תנצב"ה

